

Livsglede

BLADET FOR AMPUTERTE/PROTESEBRUKERE 1/2019

**TIL AKSJON
FOR ET BEDRE
AMPUTASJONSFORLØP
14-16**

**PÅRØRENDE – UTEN Å UTSLETTE
SEG SELV 6-7**

**LIVLIG ÅRSMØTE
I MOMENTUM ØST 17**

**SVENSK UTFORDRING:
SPILL TENNIS! 18**

Egenskapene som vi vet betyr
mye for deg og for oss;

mestring
presisjon
balanse
kvalitet
oppfølging

– Sammensatt blir det til
tjenester og produkter for våre
kunder innen ortopediske
hjelpemidler.

- TROMSØ
- HARSTAD
- BODØ
- BERGEN
- KRISTIANSAND

blatchford.no

blatchford

Foto: Hans Hekneby Reinertsen

MOMENTUMS ÆRESMEDLEM:
PRINSESSE MÄRTHA LOUISE

Livsglede 1/2019

Utgiver: MOMENTUM
Postboks 49 Skøyen 0212 Oslo.
Utkommer 4 ganger årlig.

Layout: Christine Wigaard
Trykk: Wisa Grafisk AS

REDAKSJONEN I LIVSGLEDE
Nils-Odd Tønnevoll
Ansvarlig redaktør
Legg- og lærprotesebroker
nils.tonnevoll@connectum.no
Tlf. 92 20 16 26

Flemming Dahl
Journalist
flemmdahl@hotmail.com
Tlf. 98 62 55 96

Hans H. Reinertsen
Fotograf
hasse8@mac.com
Tlf. 90 12 29 30

Internett:
www.momentum.nu

Annonser:
Kontakt Nils-Odd Tønnevoll
nils.tonnevoll@connectum.no
Tlf. 92 20 16 26

Forside:
Til aksjon for et bedre amputasjonsforløp ... Initiativtageren, Mark Miller, i midten. Her omgikk av noen fagfolk som gir ham umiddelbar støtte, fra venstre: Marie Arvidsson, Thomas Langbråten, Roger Gsell og Frida Leiulfsrud.
Foto: Hans Hekneby Reinertsen.

ISSN: 1891-3040

«Det er bedre å tenne et lys enn å forbanne mørket»

LEDER

Tanker forut for landsmøtet

Siste helgen i april skal det avholdes landsmøte i Momentum. Sammen med delegater fra fylkeslagene vil den nasjonale Momentum-ledelsen utforme hvilke områder det skal jobbes med og hvordan organisasjonen for øvrig skal prioritere i de neste årene.

For at Momentum skal fortsette som en relevant aktør, må enkelte deler av organisasjonen prioriteres. Vi må blant annet nå ut til nye potensielle medlemmer, slik at organisasjonen forblir representativ for den målgruppen vi ønsker å representere.

Tillegg må vi sørge for et rekrutteringsgrunnlag for de ulike vervene vi har. Vi må også sørge for å skaffe til veie nok midler, slik at organisasjonen kan driftes innenfor forsvarlige økonomiske rammer. Dessuten må vi gripe fatt i og gjennomføre de arbeidsoppgavene som forventes gjort av Momentum.

I løpet av den siste perioden har mye blitt gjort. Likepersonarbeidet er styrket og videreført. Flere steder fungerer dette godt, noe det må bygges videre på. Andre steder må vi få på plass ordninger som kan fungere slik at vi kan nå flere i vår målgruppe.

Likepersonarbeidet er kanskje en av de mest utfordrende, men også viktigste, delene av arbeidet vi driver med. En samtale med en likeperson gjør at mange kan få en bedre start i en ellers ukjent tilværelse, og inspirasjon til å se fremover.

«En stor takk for det gode arbeidet som er gjort – og som danner et godt grunnlag å bygge videre på»

I tillegg vil styrket kontakt med helsepersonell og helseinstitusjonene i årene fremover gjøre det mulig å engasjere oss i saker som berører hele pasientgruppen vår.

I løpet av den siste perioden har vi hatt mange arrangementer, med ulike tilbud og på ulike steder i landet vårt. Tilbud som har vært egnet til å treffe ulike deler av vår målgruppe. Dette er viktig for at mange kan få prøvd seg i ulike aktiviteter i et trygt miljø med likesinnede, noe som for mange kan utgjøre en høy terskel.

Hjemmesiden er også oppdatert, og vi får stadig flere besøkende som er innom for å holde seg oppdatert, eller for å lære organisasjonen å kjenne. Vi har også lagt ut mer informasjon som er direkte relevant for vår målgruppe.

Alt dette koster organisasjonen ressurser. Først og fremst menneskelige. I den forbindelse vil jeg benytte anledningen til å takke av de tillitsvalgte som hittil har forlatt sine verv, samt det sittende styret. Vi mister mye god erfaring og kompetanse fra de som ikke lenger stiller til gjenvalg. Til dem vil jeg rette en stor takk for det gode arbeidet som er gjort – og som danner et godt grunnlag å bygge videre på.

Jeg vil også ønske nye tillitsvalgte og et nytt styre lykke til i arbeidet fremover. Jeg håper Momentum forblir en relevant aktør innenfor de områdene der vi engasjerer oss. Målet bør være at Momentum forblir en organisasjon med god kompetanse samt erfaring og faglig tyngde innenfor disse områdene. Med dette målet for øye kan vi sørge for at interessene våre blir ivarettatt gjennom våre frivillige tillitsvalgte.

Livsglad hilsen

Kjetil Bragstad
Leder

AV INNHOLDET:

En rask prat med Marie Arvidsson	s 4	Aksjon for bedre amputasjonsforløp	s 14–16
Et blick på Ola Kvisgaard	s 6–7	Livlig årsmøte i Momentum Øst	s 17
Lesertorget, om benløse skiturister	s 9–13	Svensk utfordring: Spill tennis!	s 18

www.momentum.nu

Mer fart på rullestolen ...

Det finnes lover og regler for så mangt, rullestolkjøring inkludert. Ta eksempelvis den maks tillatte hastigheten for rullestoler, den er på 10 km/t her i landet – inntil den i overskuelig fremtid formodentlig blir høynet til 15 km/t.

Samferdselsdepartementet meldte på senvinteren at minister Jon Georg Dale hadde bedt Vegdirektoratet «foreslå nødvendige endringer for at rullestolbrukere skal få kjøre i 15 km/t.»

Departementet poengterte at «med bedre rullestoler, blir rullestoler også benyttet andre steder i trafikken enn bare på fortau.»

Ministeren selv forklarte at den påtenkte fartsøkningen «er ønsket av brukerne.» Han tilføyde at «samtidig må vi sørge for at det ikke går ut over trafikksikkerheten for andre.»

Fartsøkningen krever ifølge departementet endringer i regelverket, blant annet i trafikreglene. Vegdirektoratet skal sende sine forslag til endringer ut på høring, deretter skal fartsøkningsprosessen gå videre. Ikke bare-bare, altså, å tillate økt rullestolfart. Det lar seg forstå at slikt tar tid.

Ifølge handikapnytt.no har unggutten Andreas Eikin fra Arendal spilt en sentral rolle i arbeidet med å få samferdselsministeren til å gå inn for økt maks rullestolfart. Nettstedet siterer Andreas på å si at «det er vanskelig å være med vennene mine ut og finne på noe når de sykler», og det minner om at Sverige og Danmark opererer med den rullestolmaksfarten som Norge nå legger opp til.

Mange bilister har i de senere år gledet seg over økt tillatt maksfart på visse motorveistrekninger. Nå skal rullestolførere kunne kjøre fortere – de også. Illustrasjonsfoto: Hans Hekneby Reinertsen.

Marie Arvidsson

Noe av det spennende ved hennes tid som ortopediingeniør i Oslo, er at hun har vært med på å lage proteser til hunder ...

En hundeeier som kontaktet flere verksteder og fikk nei, kom etter hvert frem til hennes arbeidsplass, Ortopediteknikk AS på Ryen, og fikk ja, forklarer hun.

«Vi hadde aldri gjort det før», sier Marie, som tilføyer at ryktet om det hundeproteseleverende verkstedet spredte seg, med flere hundeproteseoppdrag som resultat.

Hun er av 1989-årgang, denne Marie Arvidsson, født og oppvokst i Örnsköldsvik godt oppe i Sverige og ferdig utdannet ortopediingeniør i Jönköping godt syd i landet i 2012.

Med sine nye kunnskaper arbeidet hun et par år i Eskilstuna, vest for Stockholm, før hun og hennes mann, også han fra Örnsköldsvik, slo til på hver sin jobb i Oslo, hvor de for to år siden ble foreldre til datteren, Melina.

I disse dager flytter de tilbake til Örnsköldsvik, forklart med et ønske om nærhet til familie – og for Maries del også med en lyst til å trå til for et lokalt verksted som lenge har lett forgjeves etter en ortopediingeniør.

Det hører med til historien om Marie at hun i noen år konkurrerte i styrkeløft på elitenivå – hun vant et nordisk mesterskap i sin klasse, hun deltok i EM og i svenske mesterskap. Hun forklarer at hun var smittet av styrkeløftere i familien – far, mor og bror.

Ja, ta gjerne også med at hun lenge har drevet med noe såpass spesielt som å interessere seg for kinesiske skrifttegn

Tilbake til Sverige, med faglige erfaringer fra Norge. Foto: Hans Hekneby Reinertsen

og ting, uten at hun så langt har funnet anledning til å besøke Kina.

Noen nyttige erfaringer du tar med deg fra Oslo til ny jobb i Örnsköldsvik?

Å ja, ekstremt mange. Det store volumet pasienter jeg har hatt her gjør at jeg har veldig stor erfaring nå med protese pasienter, og så har jeg hatt pasienter som har vært eliteidrettsfolk, også det har vært veldig nyttig. Og i tillegg har jeg altså lagd proteser til hunder ...

Kan det sies at amputerte i Norge og Sverige sort sett får gode tilbud fra samfunnet?

Ja, generelt. Men vi hører mange pasienter si at mye mangler hva angår informasjon og koordinering i prosessen før, under og etter amputasjonen. Å få en slik god prosess kan være like viktig som å få en god protese.

Et råd til nyamputerte?

Ja. Spør, spør, spør, spør ... Det er så mange som tenker at de har fått nok informasjon, men så kommer de hjem og tenker, hva skjer nå? Når pasienter kommer til meg, for eksempel, sier de at det og det kunne de kanskje fått vite tidligere, men hvem skulle de ha tatt kontakt med?

Linx

– er den første datastyrte protesen hvor fot og kne «snakker sammen».

Samarbeidet mellom foten og kneet gjør at du får mer støtte på ulike underlag og hellinger. Du kan bevege deg lettere i ulendt terreng. Linx etterligner menneskelige bevegelser og opprettholder riktig holdning, slik at du sparer energi og er mer komfortabel.

Linx har vunnet flere internasjonale priser for funksjonalitet og innovativ design.

Silcare Breathe

– Pustende teknologi for tørrere hud og protesehelsesikkerhet.

Luft og fuktighet ventileres ut gjennom hullene.

Leveres både i cushion og pin-lock varianter.

«Hjelp og støtte – uten å

Under samlinger i protesebrakerforeningen Momentum har han i årenes løp figurert sånn litt i skyggen av – nær sagt som en slags sekretær for – foreningsfrontfigur Nils-Odd Tønnevold, han som mangler halvannet ben. OK, men i andre sammenhenger ...

Flemming Dahl (tekst)
Hans Hekneby Reinertsen (foto)

Ja, i andre sammenhenger kan denne Ola Kvisgaard selv figurere som frontfigur, en mann som vet å stå på egne ben.

Nå, i en alder av 55, kan siviløkonom Ola vise til en opp gjennom årene broket tilværelse i offentlig forvaltning, i næringslivet, i organisasjonslivet, i kirken ... og, definitivt ikke minst, i politikken.

«Det er ikke noe sånt veldig A4-løp», sier han selv om sitt livsløp så langt.

Ola ble født i Oslo, tilbragte de fleste barne- og ungdomsårene i Hamar og vendte så tilbake til hovedstaden, med examen artium og blårusstid unnagjort.

Han har arbeidet – for å begynne langt tilbake i tid – i Riksrevisjonen, der han også var aktiv i tjenestemannslaget og redaktør for dets medlemsblad; i Statoil, som ga ham lange oljesmurte opphold i Stavanger og London; i Tiedemanns-gruppen; i Europay Norge; i SpareBank 1 ...

Han har vært aktiv i Kirkens SOS, i Diabetesforbundet og i Momentum – der han har sittet i styret – og er nå, eksempelvis, medlem i Kirkelig fellestråd i Oslo.

I Unge Høyre og Høyre har han inntatt en lang rekke posisjoner, i en periode var han vararepresentant til Stortinget.

Frontfigur ... Ta eksempelvis dette at han nå, foruten å være bystyrerepresentant for Høyre i Oslo, er leder av Kontrollutvalget i Oslo kommune.

Dette utvalget skal ifølge kommunenes nettsider «føre det løpende tilsyn med

Om det å være pårørende til en amputert, sier Ola: «Man skal være til stede, men man skal ikke være hver

den kommunale forvaltningen på vegne av bystyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning.»

Som utvalgsleder er Ola blitt engasjert i mange banale saker – og i noen kinkige saker. I fjor dro han eksempelvis i gang, basert på et anonymt tips, en kommunal granskning av mulige habilitetsbrudd knyttet til en rekke ansettelse i kommunale Omsorgsbygg.

Saken brakte Ola inn i det nasjonale rampelyset, ikke minst ved at han ble invitert inn som deltager i en tv-debatt på NRK, før granskningen medførte at styret og daglig leder i Omsorgsbygg ble drevet ut av sine poster.

Mens Ola bruker en god del timer på bystyrerepresentant- og utvalgslederarbeidet, er han heltidsansatt politisk rådgiver i NHO-organisasjonen Norges Bilbransjeforbund.

Jobben der fant han etter at han i 2011–2015 var folkevalgt politiker på heltid, i posisjonen som helse- og sosialpolitisk talsmann i Høyres bystyregruppe i hovedstaden.

Helse- og sosialpolitikk ... Ja, han mener at hans interesser i politikken nok er litt preget av hans nærhet til Momentum.

Hans tilknytning til Momentum har sin bakgrunn helt tilbake i 1985. Det året, noen år før Momentum ble etablert, gjorde Ola og Nils-Odd Tønnevold, den senere Momentum-frontfiguren, seg til et par – raskt etter å ha truffet hverandre under stiftelsesmøtet i Homofil Høyregruppe.

«Denne gruppen var jeg en av initiativtagerne til», forteller Ola. «Den sprang ut fra Oslo Unge Høyre, der jeg hadde et engasjement fra 1982.»

utslette seg selv»

«...ken dumsnill eller gå på akkord med seg selv.»

En slags tidlig frontfigur i homofiles kretser, altså. «Den gangen var jeg en av de få tillitsvalgte i Unge Høyre som tonet flagg og var tydelig talsperson mot diskriminering og utenforskap.»

Som en forklaring på at han generelt gjerne stikker nesen frem når han finner det på sin plass, sier Ola at «jeg er oppdradd til å være uredd og ikke bry meg for mye om hva alle andre synes og mener, dette er en viktig del av min oppdragelse.»

I 1986, året etter at de fant hverandre, tok Ola og Nils-Odd begge fatt på hva som ble årelange studier i økonomi ved Heriot-Watt University i Edinburgh. Studiene skulle snart bli midlertidig forstyrret ...

For der, i Edinburgh, en kveld i 1987, inntraff ulykken som gjorde Nils-Odd halvannet ben fattigere, som gjorde

Ola til en amputerts nærmeste pårørende – og som medførte at Nils-Odd få år senere ble en nøkkelmann i etableringen av arm- og benproteseforeningen Momentum hjemme i Norge.

Også Ola ble fysisk, der og da, utsatt for ulykken: Han og Nils-Odd var på vei ut av en taxi da en fyllekjørerens bil traff taxien; Nils-Odd ble klemt mellom de to bilene; Ola, som gjorde opp for turen og ennå ikke var ute av taxien, fikk slått skulderen ut av ledd.

«Jeg var jo i en kombinasjon av sjokk og sterke egne smerter», husker Ola fra sekundene og minuttene som fulgte.

Han sier at mens Nils-Odds liv «hang i en tynn tråd i noen dager», så hadde han selv, som diabetiker, neppe overlevd ulykken hvis det var han som var kommet mellom bilene.

Det går an å forestille seg at en ulykke som dette kan medføre slutten på et parforhold, ved at den ene part finner det uholdbart for alltid å skulle leve sammen med et menneske som har fått tilværelsen dramatisk forandret. Men parforholdet mellom Ola og Nils-Odd overlevde, og om dette sier Ola:

«Jeg er oppdradd til å være uredd og ikke bry meg for mye om hva alle andre synes og mener»

«Det var jo en selvfølge, utfra både min kjærlighet og lojalitet og medmenneskelighet, at jeg uten å gå på akkord med meg selv ville støtte Nils-Odd så godt jeg kunne.»

Noen år senere, i Oslo, inngikk de to registrert partnerskap, for enda noen år senere, da lovverket ga anledning til det, å inngå ekteskap.

Ola var i Hamar glad i speiderlivet og i skiløping. Det var også der, som ung tenåring, han kom inn i politikken.

«Det var et samfunnsengasjement og en motivasjon til å påvirke og forme samfunnet som ble vekket til live veldig tidlig», sier han og viser til sannsynlig smitte fra en «veldig politisk og samfunnsengasjert familie», om enn langt fra en unisont Høyre-stemmende familie.

Om det å oppdage seg selv som homofil, sier Ola at «det var en erkjennelse som kom, sakte og sikkert, etter at jeg flyttet hjemmefra og kom til Oslo i en alder av 19.»

Om han har slitt med å være homofil? Han sier at det i utgangspunktet gjaldt «å være standhaftig og tydelig på hvem man var», men at «senere har samfunnet forandret seg på en måte som har betydd at dette har vært lite utfordrende, ikke belastende i det hele tatt.»

Ikke belastende i Momentum-sammenheng, ikke i kirkelig sammenheng, ikke i familiær sammenheng, presiserer Ola.

Ola har reist en god del, som så mange i vår tid, men kanskje mer enn folk flest i Norge: «Jeg har vært i praktisk talt alle kommuner i Norge», sier han og forklarer det med spredt familie, ferieturer og en sterk interesse for hjemlandet.

Når alt kommer til alt, Ola er ikke en mann som typisk lever i skyggen av andre.

Etter 32 år som nærmeste pårørende til sin amputerte mann, leverer Ola noe som kan lyde som et råd til andre amputertes pårørende:

«Det er litt parallelt med barneoppdragelse, man skal være til stede, men man skal ikke være hverken dumsnill eller gå på akkord med seg selv.»

Han tilføyer:

«Man skal hjelpe og støtte – uten å utslette seg selv.»

BUSKERUD TEKNISK ORTOPEDI

Buskerud Teknisk Ortopedi AS
PB 3568 - 3007 Drammen

- hjelpemidler som gjør hverdagen enklere!

- Fotsenger/løpsinnlegg og spesialsko
- Ortoser og korsett
- Proteser

Besøksadresse: Ingeniør Rybergsgate 114
Tlf.: 32 80 93 93
E-post: post@bto.no
Web: www.bto.no

Intertek

FRI UTFOLDELSE er vår spesialitet

Norsk Teknisk Ortopedi tenker framover. Vi vil være i forkant av kroppens utvikling og skal være klare den dagen nye behov melder seg. Målet er at brukere skal vokse og utvikle seg med sine hjelpemidler. Med stadig bedre teknikk og fokus på hver enkelts personlige behov ønsker vi å gjøre hverdagen best mulig for våre brukere. Vi vet mulighetene og har løsningene som gir en god funksjon.

Norsk Teknisk Ortopedi AS
Vikaveien 17 - 2312 Ottestad
Tlf: 62 57 44 44 nto@ortonor.no
www.ortonor.no

Tilpassning og justering av
alle typer benproteser.
MOK tilbyr aller typer
ortopediske hjelpemidler

Moss Ortopedisk Klinikk AS
 Ortopediske hjelpemidler

69 25 00 35
Prinsens gate 9
1530 Moss
www.moss-ok.no

Beinløse skiturister

Christoffer gjør seg klar til dagens dyst – under oppsyn av artikkelforfatteren, Geir Arne.
Foto: Tatjana Breda-Gulbrandsen.

Geir Arne Hageland – styremedlem i Momentum og leder av eventskaperen Funkibator – har oversendt denne beretningen fra Momentums og Funkibators ski-weekend i slutten av januar på Venabu Fjellhotell nær Rondane nasjonalpark.

«Hej Geir Arne! Hoppas allt är bra? Jag tänkte dubbelkolla med dig. Har ni ski eller en kälke för mig att låna?» Spørsmålet er ikke så uvanlig før en skisamling i Momentum. Likevel er jeg litt mer usikker denne gangen.

Christoffer Linde kommer fra Halmstad i Sverige for å bli med oss på skisamling sammen med kollegaen Jessica Broström. Det forplikter å være arrangør når noen velger å kjøre 700 kilometer én veg for å prøve ski.

Vi bør ha et tilbud.

Jeg kjenner heldigvis Christoffer noe fra før, og jeg vet at han er veldig villig til å prøve nye ting. Jeg vet også at hjernen hans har stort sett ett modus: løsningsorientering.

Det hjelper godt når han har amputert to bein og en arm.

Protese fot-gründer

«Jeg har mulighet til å skaffe ski, staver og skisko fra hotellet. Og jeg har en ekstra knestående kjelke. Har du prøvd ski etter amputasjonen?»

Innerst inne var jeg noe usikker på hvordan vi fikk gjennomført med stil. Samtidig har jeg lang erfaring i å se at det meste kan gå.

«Det låter kanon! Jeg har testet med stubbisar, men behøver nok stille om vinkelen på foten. Jeg har størrelse 42, men kan bytte fotstørrelse.»

Skikkelig greit å være fleksibel i fotstørelse, var min første tanke.

Christoffer har også tilgang på flere føtter enn de fleste av oss. Han er gründer bak protesefoten Xtend Foot. Vi med proteser kan forholde oss litt mer teknisk til bein.

Skrur føtter

Lørdag morgen er det snøvær. Lett pudersnø som er deilig å falle på selv om det ikke blir like bra.

«Skal vi starte stående?» spør jeg ved frokostbordet. «Da kan det hende du

RHEO KNEE[®] XC

Litt smartere. Litt bedre.

Sykle, gå, løpe, jogge, gå opp trappen trinn-over-trinn med RHEO KNEE XC.

INTEGRERT TRENINGS-
HJELP I ÖSSUR LOGIC-APP.

WWW.OSSUR.SE

© Össur, 01.2019

THE WATER PROOF

soleus®

BY COLLEGE PARK INDUSTRIES

Saltwater tested for 2 million cycles, plus with an antimicrobial and UV inhibited foot shell, the progressive Soleus foot performs flawlessly at the pool, lake, ocean or outback.

erimed

erimed international
Steinar Knutsen, +47 91 68 62 72
Tel: +46 8 449 56 50
order@erimed.se, www.erimed.se

Instagram

Facebook

får litt nytte av beina og.»

«Ja gjerne!», kommer det spontant fra Christoffer.

«Om det ikke fungerer, så kan vi prøve kjelken», fortsetter jeg.

«Kanon!», er det umiddelbare svaret.

Vi får god hjelp av Robert i skiutleien. Han kommer med flere par staver og ski. Vi velger å teste et par lengder. Christoffer er lett i kroppen og passer derfor med juniorski. Samtidig gir lengre ski bedre balanse.

I tillegg begynner Jessica å skru på føttene til Christoffer. Vi må få justert balansepunktet. Et tilbakevendende problem med proteser er helhøyde. Når det varierer, sliter vi. Foten er stilt på et nivå. Avvik fører til ubalanse.

God framdrift med en arm

Ikke overraskende er det balansen fram- og bakover som er utfordringen, også etter justeringer.

«Jeg synes du gjør det bra til å være første gangen! Får du til å gå diagonal?» spør jeg forsiktig.

Det blir med museskritt og er lite effektivt. Men jeg ser at gutten er sterk i overkroppen. Han klarer å få en god framdrift selv om venstreamen er amputert høyt.

Litt av hemmeligheten er at han har en osseo-integrasjon. Da er det operert inn en bolt i benet som protesen festes direkte i. På den måten slipper han hylser

Sykkel, kjelke ... Mange muligheter til å boltre seg i snøen.
Foto: Tatjana Breda-Gulbrandsen.

som begrenser bevegelse og utvikling av muskler.

Jeg har også blitt presentert muligheten, men det passer ikke for meg. Det jeg har fungerer alt for bra til å risikere noe med en operasjon.

Armstyrke og gaffa-teip

Konklusjonen min er klar. «Dette vil gå mye bedre sittende, Christoffer.»

Han stikker inn for å bytte føtter og kommer ut med to runde plater under protesene. De bygger lite i lengden og gir støtte mot enden. Vi vil ha et tyngdepunkt som ikke er høyere enn nødvendig.

«Nå binder jeg deg fast. Det er for at du skal ha god kontakt med kjelken. Den skal være en forlengelse av deg. Og det er smart om du faller av i en bakke. Da slipper du å krabbe langt for å hente den igjen», gliser jeg.

Jeg ser fort for meg noen litt morsomme situasjoner ved slike ufrivillige fall. Det

RHEO KNEE[®] XC

Litt smartere. Litt bedre.

RHEO KNEE XC - nå med tilgang til spesialtilpassede øvelser i ÖSSUR LOGIC-appen. Støtter din fortsatte funksjonelle trening hjemme.

INTEGRERT TRENINGS-
HJELP I ÖSSUR LOGIC-APP.

ÖSSUR LOGIC finnes for iOS-enheter (iOS 9.3 eller nyere) og kommuniserer trådløst med iOS-enheter (iPad, iPhone) via Bluetooth.

WWW.OSSUR.SE

© Össur, 01.2019

ETAB

1927

SOPHIES MINDE

Frihet.
Til bevegelse. Og til
i større grad å kunne
bestemme over egne liv.
I snart 100 år har det
vært vårt mål med
ortopedi.

SOPHIES MINDE ORTOPEDI AS er totalleverandør
av ortopediske hjelpemidler, og tar i mot
pasienter fra hele landet.

sophiesminde.no

Beste funksjon og livskvalitet for den enkelte!

For deg som protesebruker
gjør vi en forskjell – det er ditt valg

Vestfold: Skolmar 13, 3232 Sandefjord,
Tlf. 33 45 45 33, e-post: info@teknomed.no

Telemark: Storgata 118, 3921 Porsgrunn,
Tlf. 33 45 45 35, e-post: info@teknomed.no

www.teknomed.no

Kvalitet-Mestring-Livsglede

ØSTO Ortopedisenter AS

Gartnervegen 10 | 2312 Ottestad | Tlf.nr: 62573900 | E-post: post@osto.no | www.osto.no

Christoffer og artikkelforfatter Geir Arne utenfor fjellstua. Foto: Liv Karin Søstuen.

er mulig det er morsommere for meg enn for de som opplever det.

Men vi slipper å bekymre oss. Christoffer imponerer i armstyrke! Han får god framdrift, og med litt gaffa-teip så får vi festet venstrestaven greit nok til pro-

tesen. Det er ingen permanent løsning, men holder lenge til å få følelsen av aktiviteten.

Christoffer er så fornøyd at han lover å komme tilbake neste år.

Spar penger

- få rabatt på overnatting og møterom

Ta kontakt med hotellet du ønsker å benytte eller direkte med oppført kontaktperson - oppgi avtalekoden.

God tilgjengelighet til hotellene er ett av FFOs mål med avtalene.

Mer informasjon

Les mer om hotellavtalene på - www.ffe.no/hotellavtaler

Rabattene gjelder både private opphold og Momentum-arrangementer.

Hvordan bestille

Choice Hotels
tlf 22 34 42 00
Kontaktperson:
Karen Fischer
Telefon: 93 00 16 02
eller e-post:
karen.fischer@choice.no
(avtalekode CH14660)

Scandic Hotels
tlf 23 15 50 00
Kontaktperson:
Mads Eliassen
Telefon: 90 50 19 11
eller e-post:
mads.eliassen@scandichotels.com
(avtalekode D000004481).

Thon Hotels - tlf 815 52 400
Kontaktperson: Line Raaen
Telefon: 92 69 77 56
eller e-post:
line.raaen@thonhotels.no
(avtalekode FFO).

MØT OSS PÅ FACEBOOK

[WWW.FACEBOOK.COM/
OSSUR.NO](http://WWW.FACEBOOK.COM/OSSUR.NO)

facebook

Össur elsker å inspirere og brenner for smarte, proteseteknologiske løsninger.

Følg oss på Facebook i vår arbeid med å bidra til liv uten begrensninger for deg som er amputert.

Sammen kan vi gjøre en forskjell.

WWW.OSSUR.SE

Til aksjon for et bedre

Mark Miller, godt oppegående på proteser etter to leggamputasjoner, drar i gang en påvirkningsaksjon som skal få helse-Norge til å gi mennesker i en amputasjonsprosess et mer systematisert behandlingsforløp – til fordel for amputertes funksjonsdyktighet og dermed for samfunnsøkonomien.

Flemming Dahl (tekst)
Hans Hekneby Reinertsen (foto)

Bedre informasjon til pasienten om hva som skal skje hvor og når, bedre kommunikasjon mellom de ulike involverte fagfolkene, et amputasjonsforløp som er planlagt fra ende til annen og ikke preget av tilfeldigheter – dette vil gi gevinster, mener han.

Miller, en mann med en lang internasjonal business-karriere i ryggen, får nå i utgangspunktet støtte fra en håndfull helsefagfolk. Blant disse er amputasjonskirurg Per Jørgen Lerud og ortopediingeniør Roger Gsell, som begge gjennom mange år har nytt stor anseelse i amputasjonsmiljøet.

Miller sier til dem og andre som gir sin støtte: «Bruk gjerne meg som en stor stein som kastes ut i en dam, det skaper bølger og dermed muligheter for endring.»

En kronglete vei

Et menneske som går gjennom prosessen fra å være ikke-amputert til å bli amputert, i mange tilfeller som følge av diabetes eller annen sykdom, kan oppleve veien som lang og kronglete:

Med mindre det er snakk om en raskt besluttet amputasjon, som etter en ulykke, begynner veien ofte hos fastlegen, før den fortsetter – til amputerende sykehuskirurg, til ortopediingeniør og ortopeditekniker i et proteseleverende ortopedisk verksted, til fysioterapeut og annet personell ved en rehabiliteringsinstitusjon ...

Mangel på kommunikasjon

Men i mange tilfeller har pasienter opplevd at det var så som så med infor-

masjonsutvekslingen postene imellom, at de selv var dårlig orientert om hva som skulle skje i neste omgang, og at de etter hvert slet mye med å komme inn i en god hverdag.

De slet mer, fremgår det av mange beretninger, enn hva som ifølge fagfolks senere vurderinger ville vært nødvendig hvis amputasjonsforløpet i utgangspunktet hadde vært mer gjennomtenkt, bedre planlagt, mindre tilfeldig.

«Mange pasienter opplever seg selv som kasteballer», sier Miller, hvis to leggamputasjoner var en følge av diabetes (se bred omtale av Miller i Livsglede 1/2018).

Han sier seg overbevist om at en slik kasteball-preget prosess meget vel kan resultere i at pasienten ikke oppnår en best mulig funksjonsdyktighet i sin nye tilværelse som amputert.

Mens Miller ser pasienten som «den eneste fellesnevneren» gjennom hele amputasjonsforløpet, poengterer han at mange av pasientene kan være frustrert alene av det faktum at de mangler kjennskap til fagterminologien som omgir dem. «De vet ikke hva de skal spørre om, dette er gresk for dem, et nytt område», sier Miller.

Han poengterer at han selv spurte mye og fremmet ønsker og krav under sine amputasjonsforløp, og at han er godt fornøyd med resultatene.

Den vanskelige stumpen

Noe som i mange amputasjonsforløp har gitt et ikke ideelt resultat, er selve amputasjonsinngrepet:

Lerud, den spesialiserte kirurgen, og ortopediingeniør Gsell er blant dem

som ser at en «dårlig» amputasjonsstump kan gjøre en påfølgende protesetilpasning ekstra komplisert, mens en «god» stump kan gjøre tilpasningen enklere – og dermed gi protesebrukeren en bedre hverdag.

En dårlig stump kan ha å gjøre med en kirurg som mangler forhåndsinformasjon, er lite skolert og dårlig trent, forklarer de to, idet de poengterer at amputasjoner ikke finner sted i store daglige antall her i landet og dermed definitivt ikke er hverdagsarbeid for enhver kirurg.

Pasienten, en kunde

Miller går til aksjon ikke bare på bakgrunn av sin frivillige innsats de seneste par årene som likeperson i arm- og benprotesebrukerforeningen Momentum, men også basert på erfaringene fra sitt lederansvar i sin karriere innen internasjonal data-business – erfaringer som

Per Jørgen Lerud, amputasjonskirurg, nå applauderer den gryende aksjon bredt omtalt i Livsglede nr. 1/2013. Forsidefoto: Hans Hekneby Reinertsen

Positiv politisk respons: TAR GJERNE ET MØTE

Livsglede har orientert Helse- og omsorgsdepartementet om den gryende Mark Miller-ledede aksjonen – og i en tilbakemelding

fått denne uttalelsen fra statssekretær Anne Grethe Erlandsen (bildet):
«Vi har stor nytte av å møte ulike pasient- og brukerorganisasjoner, og ser fram til en invitasjon slik at vi kan få til et møte.»

FORTS.

amputasjonsforløp

LIVSGLEDE

15

Rundt kafébordet, fra venstre og med klokken: Mark Miller (dobbel leggamputert), Thomas Langbråten (ortopeditekniker), Marie Arvidsson (ortopediingeniør), Roger Gsell (ortopediingeniør), Frida Leiulfsrud (fysioterapeut) og Livsgledes medarbeider.

tilsier at han vet å stikke nesen frem på vegne av seg selv og andre.

Likepersonvervet innebærer at Miller er blant dem som stiller opp for å lytte og gi råd til nyamputerte. Dette er en aktivitet, forteller han, som har gjort det klart for ham at mange amputerte rammes av dårlig planlagte amputasjoner og mangel på systemisert helhetstenking i hele behandlingsopplegget.

«Se på hele produksjonskjeden fra kundens ståsted», oppfordrer Miller, som gjennom likepersonarbeidet er kommet i innsiktsbringende kontakt også med mange helsefagfolk.

Produksjonskjeden, kunden ... Se Millers ordbruk i sammenheng med

mannens business-karriere, der han ble vant til å organisere bort suksess- og økonomiundergravende svakheter som hadde med manglende helhetstenking å gjøre.

Helseminister, hør her ...

Miller gjør det klart overfor Livsglede at han sikter høyt, at han gjerne vil ha både helseministeren selv og andre i helsesektoren til å lytte og agere.

Lerud, kirurgen som i utgangspunktet applauderer den Miller-ledede aksjonen, er pensjonert etter en lang karriere som gjorde ham til en dreven og høyt respektert amputasjonskirurg.

«Jeg er absolutt helt enig i at et initiativ som dette vil være til fordel for

alle parter», sier Lerud når han av Livsglede får høre om aksjonen. «Dette ville jeg være interessert i å delta i.»

Lerud er i motsetning til mange nå-og-da-amputerende kirurger spesialist på feltet og har ved utallige anledninger i årenes løp fortalt omverdenen om dårlig kontra godt amputasjons-håndverk, og om dårlige kontra gode rehabiliteringsopplegg (se bred omtale av Lerud i Livsglede 1/2013).

Et møte mellom amputertes representanter, helsefagfolk og helseministeren selv ville absolutt være på sin plass, mener Lerud. «Jeg kunne veldig gjerne delta i en meningsutveksling med helseministeren.»

gen som
en, ble
sen.

Amputasjonsforløpet bør gjøres bedre, det er de enige om. Fra venstre: Marie Arvidsson, Thomas Langbråten, Mark Miller, Roger Gsell, Frida Leiulfsrud.

Etter over tid å ha snakket med Miller om det som nå opptar ham, har Livsglede invitert ham, ortopediingeniør Gsell, to andre ortopediverkstedfolk og en fysioterapeut til en samtale rundt et kafébord.

En prat over kafébordet

Thomas Langbråten er ortopeditekniker og en av dem ved bordet. Han har erfaring fra et verksted hvor ortopeditekniker og ortopediingeniør jobbet tett sammen – inntil verkstedet inngikk en avtale som betød at de jevnlig, normalt en dag i uken, fikk også en fysioterapeut på laget. Terapeuten har sammen med teknikere og ingeniører deltatt i møter med amputerte, les kunder, som er kommet for å få ny protese eller sin protese finjustert, ofte for samtidig å få veiledning i å gå riktig på protese.

Nå snakker Thomas om dette samarbeidet som «den tverrfaglige biten, dette at alle jobber sammen». Han ser dette som fordelaktig, og han nikker bifallende til Millers vilje til å slåss for langt mer tverrfaglig samarbeid, fra ende til annen i amputasjonsprosessen.

Fysioterapeuten, Frida Leiulfsrud, sitter også ved bordet. I en tidligere omtale – i Livsglede 4/2018 – av hennes samarbeid med verkstedet uttalte hun om de egentlige verkstedfolkene og seg selv at «jeg ser ting som de ikke ser, og de ser ting som jeg ikke ser.»

Livsglede kom i omtalen frem til at samarbeidet kunne spare protesebrukere for noen oppfølgende verkstedbesøk i den hensikt å forbedre protese-tilpasningen, og dessuten gi brukeren en best mulig der-og-da-veiledning i å gå riktig.»

Marie Arvidsson, ortopediingeniør – og kollega med Langbråten, Leiulfsrud og Gsell – sitter også ved bordet. Fra sitt tidligere arbeid på et sykehus hjemme i Sverige husker Marie at det var bare «én kirurg som var amputasjonsinteressert», med den følge at pasienter amputert av andre kirurger på sykehuset fikk en mindre fagpreget behandling (mer om Marie på side 4 i dette bladet).

Under samtalen over bordet nikker andre bekreftende når fysioterapeut Leiulfsrud påpeker at rygg- og kneoperasjoner, slik hun ser det, gjerne er mer systematisk forhåndsgjennomtenkt enn amputasjoner ...

Den prisbelønnede ortopediingeniør Gsell – han ble vinner av Momentumprisen 2010 (Livsglede nr. 1/2011) – husker fra en tidligere arbeidsplass at han og kolleger ristet på hodet over et visst sykehus som «var kjent for å amputere over knærne, for sikkerhets skyld» - selv i tilfeller der han og kolleger i ettertid vurderte at det hadde holdt med amputasjoner under knærne... Bedre informasjonsflyt fagfolk imellom på forhånd kunne forhindre slikt, mener Gsell.

Tidligere forsøk

Også tidligere, før Miller kom inn i miljøet, er det blitt tatt noen initiativer for å få bedre amputasjonsforløp på bena, men påfølgende forbedringer har ikke i ett og alt vist seg varige.

I et av initiativene var kirurg Lerud, da seksjonsoverlege på sykehuset Aker i Oslo, en nøkkelmann i etableringen av en interessegruppe der fysioterapeuter, sykepleiere, ortopediingeniører og andre fagfolk var med – og der også protesebrukersiden, representert ved Momentum-frontfigur Nils-Odd Tønnevoold, var sterkt engasjert.

Gruppen ble en drivende kraft, eksempelvis bak etablerin-

gen av gåskoler for amputerte, og som Lerud uttalte i Livsglede nr. 1/2013: «Vi klarte å redusere rehabiliteringstiden for benamputerte til omtrent det halve av hva den var.»

Men interessegruppen ble oppløst etter omtrent et tiår, noe Lerud så – og nå fortsatt ser – i sammenheng med norsk sykehusreorganisering. Da Lerud i Livsglede-artikkelen i 2013 ble spurt om amputasjonsfaget og amputertes tilværelse i Norge kunne karakteriseres som godt, svarte han, med henvisning til omveltningene i helsesektoren: «Jeg vet ikke hva jeg skal si ... jeg tror nok at vi klarte å rette opp mye, men om det nå sklir tilbake der det var ... Den faren ser jeg naturligvis.»

Ortopediingeniør Gsell var en av deltagerne i gruppen på Aker den gangen. Nå i ettertid husker han tiden på Aker som en tid da mye fungerte bedre. På spørsmål om hva som i hans øyne så skjedde, svarer han: «Jeg tror det har litt med penger å gjøre, rett og slett, og prioriteringer...»

«Vinn-vinn-situasjon»

Det ligger i kortene at mest mulig funksjonsdyktige amputerte, altså amputerte med høyest mulig livskvalitet, kan bety redusert ettertidsbehandling og dermed penger spart, og flere amputerte i innteksbringende arbeid ...

Aksjonsleder Miller sier: «Jeg tror det er en vinn-vinn-situasjon her, vinn for den amputerte og vinn for alle som er rundt den amputerte, hele samfunnet inkludert.»

Livlig samtale over bordet ...

Livlig årsmøte i Momentum Øst

Mye hygge, det mer alvorstunge snakket til tross, da det ble holdt årsmøte i Momentum Øst. Nærmest til venstre og videre med klokken rundt bordet: Bjørn Røhne, Steinar B. Hansen, Liv K. Røhne, Vigdis Hansen, Mark Miller, Helge Viken, Jon Arne Rosenlund, Egil Arnesen, Hans Petter Børresen og Jan Ove Sørheim. Foto: Hans Hekneby Reinertsen.

En følelse av at lokallaget har for liten mulighet til å råde over egen økonomi og at Momentums nasjonale styre i så henseende har for stor innflytelse, satte preg på et livlig årsmøte i lokallaget Momentum Øst i slutten av februar.

Et ønske om å få etablere og disponere en egen bankkonto, var noe av det som fremkom i denne sammenheng.

Snakket frem og tilbake om manglende innflytelse over den lokale økonomien i Momentum Øst – som med sine rundt 180 medlemmer er Momentums klart største og mest aktive lokallag – smakte av et aldri så lite grasrottopprør.

Klar tale ...

«Vi må slutte å feie alt under teppet», sier Momentum Østs styreleder Steinar B. Hansen til Livsglede etter årsmøtet, og han tilføyer:

«Noen ganger er vi nødt til å ta en konfrontasjon for å komme frem til hvordan vi skal oppføre oss mot hverandre.»

Tiden vil vise om saken vil bli ytterligere luftet og diskutert under Momentums forestående landsmøte, som skal avholdes i slutten av april.

Et aktivt lokallag

Frustrasjon omkring økonomien til tross, årsmøtet hadde mer å by på:

En oppsummering av mye lokal aktivitet det seneste året – aktivitet i form av en håndfull styremøter, av en hyggeweekend ved Hurdalssjøen, av en bli-bedre-kjent-med-hverandre-fergetur Oslo–Kiel–Oslo, av et treningsopphold i Spania, av julelunsj ...

Styret i Momentum Øst er det samme etter årsmøtet som tidligere, bortsett fra at det under årsmøtet ble styrket med ytterligere to varamedlemmer.

Dermed er laget nå ledet av disse personene:

Steinar B. Hansen (leder)
Bjørn Røhne (nestleder/studieleder, arrangementsansvarlig)
Vigdis Hansen (sekretær/økonomiansvarlig)
Kristin Holter-Sørensen
Liv Røhne (varamedlem)
Thomas Sebastian M. Blancaflor (varamedlem)
Mark Miller (nytt varamedlem)
Hans Petter Børresen (nytt varamedlem)

En svensk utfordring til norske amputerte: Spill tennis!

Han er svensk og heter Kent Ring, han er venstrelårbensamputert og spiller stående tennis – og han utfordrer norske amputerte til å la seg friste til det samme.

Flemming Dahl (tekst)
Hans Hekneby Reinertsen (foto)

Ski, kjelke, svømming, golf, sykling, paragliding, ridning ... Amputerte i Norge har prøvd seg i ulike grener. Men tennis? Noen amputerte her i landet som spiller stående tennis?

«Jeg vil gjerne utfordre nordmennene til å komme i gang med tennis», sier Kent til Livsgledes reportere.

Vi traff ham for første gang da vi i fjor høst var i Halmstad, Kents hjemby, for å lage en reportasje (Livsglede 3/2018) på en av de første hyggesammenkomstene i regi av AmpisLIV, den da nyetablerte svenske foreningen for amputerte.

Kent, som er av 1960-årgang og i 1977 ble amputert som følge av kreft, fortalte oss at han i godt voksen alder hadde gitt seg i kast med tennis.

Nå i ettertid har vi ringt Kent for å høre mer om tennis for amputerte.

Han forteller at tennis for rullestolbrukere lenge har vært ganske utbredt i Sverige og andre land, men at stående tennis for amputerte – og for personer med andre funksjonshemninger – er et nyere og voksende fenomen, i Sverige og i verden for øvrig.

Ville bli jagerflyver ...

Litt mer om Kents bakgrunn: Hans far var jagerflyver, Kent selv begynte som unggutt med seilflyvning og var inntil amputasjonen gearret på å følge

«Jeg stiller gjerne opp, om man skulle ønske det, i Norge», sier Kent Ring, her i Halmstad sist høst.

i farens fotspor. Også etter å være blitt protesebruker var Kent oppe med seilfly, men fant da at flyvningen ikke ga ham det samme som før. «Dette var ikke min greie lenger.»

Kent fikk arbeid i den offentlige virksomheten som senere ble kalt SOS Alarm og fikk i oppgave å operere nødnummeret 112. I denne virksomheten kan Kent nå se tilbake på 41 års ansettelse.

Fra å være en som besvarte nødoppringninger, steg han i gradene og er nå testleder i IT-avdelingen, hvilket vil si at han er involvert i eksempelvis uttesting av nye programvarer. «Jeg er mye selvlært, og så har jeg fått muligheter til å videreutdanne meg», sier Kent, som i arbeidsmedfør pendler mye mellom Halmstad og hovedkvarteret i Stockholm.

Tid for tennis

Kent hadde spilt tennis i guttedagene. Senere, med protese på plass, engasjerte han seg i golf. «Jeg var med på å starte det svenske handikapgolfandslaget, vi var i Frankrike, Holland, England ...» Etter den tiden har han fortsatt å spille litt golf, men ikke på topp-plan.

Så, for et par år siden, under et av sine arbeidsopphold i Stockholm, traff han en viss Harald von Koch, som inviterte Kent til å prøve seg på tennisbanen. Denne Harald har en medfødt fotskade og var etablert som en internasjonalt fremstående handikaptennisspiller. Han lyktes i forsøket på å få Kent på kroken, for som Kent forteller:

«Jeg ble så betatt av dette, det varte bare en time, dette var gøy, dette ville jeg fortsette med. Det satt jo litt tennis igjen i meg fra ungdommen.»

Kent Ring, til høyre, sammen med en amerikansk motspiller, Jeff Bourns, i Malmö Open 2018. Foto: Privat.

Snart ble Kent fristet til å delta i konkurranser. I februar i år spilte han for annen gang i Malmö Open, det store årlige handikapidrettsarrangement som fra her og der i verden tiltrekker seg utøvere innen ulike grener. Kent gjorde seg godt gjeldende, han er nå ranket som nummer 17 i verden av 37 rankede spillere i klassen han hører hjemme i.

Kent forteller at det arbeides internasjonalt for å få stående tennis for funksjonshemmede med i fremtidige Paralympics.

Han trener jevnlig, forteller Kent, sammen med to tennisspillende fettere. «De er ikke funksjonshemmet, og de er ikke snille i spillet mot meg, jeg har sagt til dem at når de spiller mot meg, skal de ikke være snille.»

Et tilbud om starthjelp

Hvis det nå fra de amputertes miljø i Norge kommer et signal om at ja, denne utfordringen fra Sverige skal vi gripe fatt i, kan nordmennene regne med starthjelp fra Kent:

«Jeg stiller gjerne opp, om man skulle ønske det, i Norge. Og da skulle jeg gjerne ta med meg Harald von Koch, han er ranket til nummer én i verden i sin klasse. Man skal ta med seg den beste.»

Hamar Ortopediske AS

Vi tilbyr individuelt tilpassede hjelpemidler.

- Proteser
- Ortooser
- Ortopediske sko
- Fotsenger
- Spesialsko
- Innleggsåler
- Korsetter
- Oppbygg mm.

Ortopediteknikk
i sentrum

Besøksadresse: Grand Helsecenter,
Torggata 1, 2317 Hamar
Telefon: 62 51 19 50
E-post: post@hamar-ortopediske.no
Web: www.hamar-ortopediske.no

VI FORBEDRER MENNESKERS BEVEGELSESEVNE OG LIVSKVALITET

Med vår faglige kompetanse fokuserer vi på menneskers behov for å få forbedret sin bevegelsesevne, selvstendighet og livskvalitet. For deg som pasient, innebærer dette at vi kan tilby spesialtilpassede hjelpemidler av høyeste kvalitet og standard.

OCH

ORTOPEDI

www.och.no

Oslo, Akershus, Østfold, Oppland, Møre & Romsdal, Rogaland, Nord-Norge

Ortopedisk Service

Servicen omfatter vurdering, måltaging, tilpassing og kontroll av ortopediske hjelpemidler som fotsenger, løpsinnlegg, såler, sko, proteser, støtteskiner, korsetter m.m.

Timebestilling:
32 83 04 15

Drammen
Ortopediske
Institutt a/s

ROSENKRANTZGATEN 17, 3018 DRAMMEN - T: 32 83 04 15

Alt innen
ORTOPEDISKE
hjelpemidler

ORTOPEDITEKNIKK
er en totalleverandør av ortopeditekniske løsninger. Dyktige medarbeidere på lokale klinikker, samhandling med brukerne og kompetanse på både moderne og tradisjonelle metoder gir våre brukere trygghet på at de beste løsningene velges.

www.ortopediteknikk.no
Ryensvingen 6, 0680 Oslo

ORTOPEDITEKNIKK

Oslo, Gran 23 03 56 00. Lillestrøm 63 80 20 00. Sandvika 67 80 50 50.
Horten, Tønsberg, Sandefjord, Stavern 33 01 76 00.
Sandnes 51 66 44 83. Stavanger 51 88 56 60. Sogndal 97 17 22 87. Førde 57 72 24 84.

	EN HARRY	HESTEKARER BE!	TVIN-GER	TE SEG RO-DAT		MUSIKK-SJANGER	FORME, STØPE		
					LETT NED-BØR	LEGENS-DEL TÅRN (TVSK)			
SDJELDEN UNDER-LIG							PRE-PO-SISJON		
STAT							←		
	RUGGE			TILHØRER AV MIKRO-SAMFUNN	EVEN-TYR-REISER		PADLE		
	BILKO, TEKN HELLAS			BEVÆG-ELSES-KRAFT			ROMER-TALL 1000		
DER ER REYKJA-VIK HUN-EDSTAD	↓ NESTE			ÅT-ENE	BILKO, TEKN ØSTER-RIKE	AVLØSSES I RETTEN SKUE	TRAU	↑	
NSB NÅ		SOBRE	KAN EN PROTESE VÅRE					BONDE-STAND I RUSS-LAND	
DER VAR DET STORE DULE-BORDET		REKKE	KJENT HAGE	BIBEL-DEL (FORK)	GUD-INNE HESTE-FELM		TIDS-ENHET		
						SKIPS-DETRN.	SKADE-DYR		
LAND-BRUNS-EIENDOM				PLANTE TIDL. IT-ALIFNØK PARTI		"DET ER" SELSKAP-FORK.	VEST-FOLD-KOMMUNE	ROMER-TALL 50	↑
ROMER-TALL 100		FISK-ENE			FRUKT-BARE STEPER		FLATE-MAL	↑	
	↳							↑	

Kryssordprodusent: Rolf Bangseid

Finner du kryssord-løsningen?

Send den inn - og vinn Momentum-krus eller t-skjorte.

Tre vinnere trekkes ut blant dem som sender inn riktig løsning. Navn på vinnerne offentliggjøres i neste utgave av Livsglede.

Send løsningen til:

Kryssordløsning, Momentum, Pb 69 Skøyen 0212 Oslo

Løsning kryssord nummer 4 - 2018

	DULE	BORD	→	BL					
			IRE						
			TEOLOG						
			GREP						
			DATA						
			ASTYR						
			T						
			SKUFF						
			V						
			SIRS						
			OS						
			NEER						
			ELI						
			APIS						
			T						
			ALGOL						
			NEVER						
			REN						
			DULE						
			MAT						
			G						
			PARIS						
			T						
			S						
			NAG						
			C						
			SKASK						
			S						
			L						
			I						
			SOL						
			SOLIS						
			S						
			J						
			R						
			L						
			E						
			N						
			O						
			S						
			I						
			D						
			A						
			R						
			T						
			T						
			R						
			E						
			V						

TOV flytter til nye lokaler i Trondheim 10. april 2019.

Lokalene i trikkestallen i Prof. Brochs gate 6 («teknostallen») er totalrehabilitert for TOV.

Parkering og inngang finner dere i atriet, med innkjøring fra baksiden.

VELKOMMEN!

TRØNDELAG ORTOPEDISKE VERKSTED

RUSH^{FOOT}[®]

ICKE EN ANNEN KARBONKOPI

CHOPART

KID

LOPRO

ROGUE

HIPRO

H2O

ROVER

Dynamisk

Holdbar

Flexibel

nordi **C**rtopedica

Oppdag hele RUSH Serien
på www.nordicortopedica.se

Nordic Ortopedica AB | Hyvelgatan 37 | SE-741 71 Knivsta | Sweden |
+46 (0)18 34 92 91 | info@nordicortopedica.se | www.nordicortopedica.se

Ta kontroll over dine proteser

LINDHE XTEND
make it possible

Xtend Connect er noe helt nytt som løser en rekke hverdagsproblemer som du som protesebruker står overfor.

Med Xtend Connect bytter du raskt fra en aktivitetsfot til en hverdagsfot. Du beholder samme hylse, slik at du slipper å ta med deg hele sett. Eller bytt raskt mellom utefot og innefot, selvsagt uten å forstyrre de viktige innstillingene.

BYTTE AV FØTTER

BYTTE AV BUKSE

BYTTE AV KNELEDD

Mer info på lindhextend.com

Følg oss gjerne på

Valgmuligheter på Sørlandet!

Drevelins etablering i Kristiansand har gått over all forventning og den nyoppstartede bedriften har høstet mange gode tilbakemeldinger siden de åpnet dørene i august.

Drevelin Ortopedi Sør holder en høy faglig standard og strekker seg langt for å møte kundens behov.

Velkommen til oss på Lund i Kristiansand!

Kongsgård Allé 53, 4632 Kristiansand

E-post: drevelin@drevelinsor.no Tlf: +47 4000 4808

www.drevelin.no

dREVELIN
ORTOPEDI

SOFT SHELL TEKNOLOGI

Svært holdbar

Flammebestandig

Slitesterk

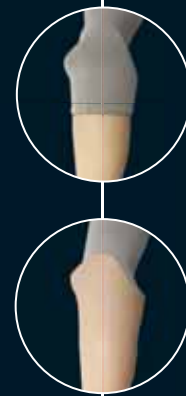
Bakteriehemmende

Tåler de fleste
kjemikalier

Vanntett

Kan tilpasses
for sleever

Enkel tilgang
til adaptore

Available on the
App Store

www.aqualeg.com
info@aqualeg.com

AllPro

#AllProAllstar

Uansett om du er på jobb, går tur eller trening for maraton tilpasser AllPro seg etter deg!

Fillauer[®]

Hålke på fortauet – også i Canada

En dobbelt benamputert dame holdt seg i vinter innendørs i flere uker, forklart med snø og hålke på fortauene ved hennes bolig i Ottawa, Canadas hovedstad, ifølge en reportasje på en lokal tv-stasjon.

Damen, Lorraine Ogden, har ifølge CTV News Ottawa vært rullestolbundet etter at hun som følge av infeksjon ble amputert i 2016.

«Fortauene er en skam», sier Ogden i reportasjen, som ble sendt på luften tidlig i februar.

Hun holdt seg innendørs

Reportasjen gir et bilde av en Ogden som var utendørs den første vinteren som amputert, men da fant fortauene så ufremkommelige at hun senere har holdt seg innendørs på vintertid.

En representant for lokale myndigheter i Ottawa sier i reportasjen at de løpende har hatt mannskaper ute for å rydde fortauer, men at de seneste ukene har vært veldig utfordrende – med snø, regn og kulde.

De sier det samme i Norge...

En forklaring ganske lik forklaringer mange i Norge har hørt fra sine lokale myndigheter når nyhetsreportere har fokusert på norske vinterfortauer.

fd

Icy sidewalks make double-leg amput

Christina Succi, tv-reporter, viser frem et fortau av den typen som får en rullestolbundet dame til å holde seg innendørs. Klipp fra CTV News Ottawa

Gi noe tilbake!

Rundt 5000 personer i dagens Norge mangler arm og/eller bein som følge av dysmeli, sykdom eller ulykke. Momentum driver et omfattende landsdekkende arbeid for å gjøre deres hverdag bedre. Ved å støtte oss økonomisk hjelper du oss i dette arbeidet.

PENGEGAVE

Overfør din gave til Momentums konto – 2095 49 74503 – og oppgi «Gave» samt ditt personnummer under «Beløpet gjelder», oppgi også ditt navn og din adresse.

- Kurs og opplæring av frivillige og tillitsvalgte
- Lobbyvirksomhet overfor politikere
- Spredning av livsglede og fjerning av barrierer gjennom visning av vandrestillingen Livsglede
- Utgivelse av medlemsbladet Livsglede
- Drift av organisasjon nasjonalt og i fylkene

MOMENTUMS ARBEID

Blant Momentums arbeidsoppgaver:

- Besøktjeneste/likepersontjeneste ved sykehus og opptreningscenter
- Store og små sammenkomster samt sports- og aktivitetssamlinger

VIL DU BLI LIKEPERSON?

Husker du ...

- Alle spørsmålene du hadde?
- Alle utfordringene du trodde var for store?
- At du lurte på hvor du kunne få ordnet med det ene og det andre?
- Følelsen av å være den eneste som har det slik?

Å møte deg kan inspirere og motivere en nyamputert til å se mulighetene fremfor begrensningene. Enten du er amputert eller pårørende til en som er det, vil vi gjerne ha kontakt med deg.

Har du spørsmål? – kontakt

Kontakt Momentums administrasjonssekretær Liv Karin Søstuen.
Tlf.: 4000 4360
E-post: info@momentum.nu

Foto: Dag Thorenfeldt

Momentum landet rundt

Vi er til for deg og dine. Ta kontakt!

MOMENTUM ØST

Østfold, Oslo og Akershus
Leder:
Steinar B. Hansen
steinar@regnskapsnettet.no
T: 91 38 22 21

Likepersonkontakt:
Helge Viken
helge_e_viken@hotmail.com
T: 41 31 10 35

MOMENTUM INNLANDET

Oppland og Hedmark
Leder:
Erik Haugen
erik@928.no
T: 90 04 23 79

Likepersonkontakt:
Rune Søstuen
runesostuen@yahoo.no
T: 95 96 52 42

MOMENTUM SØR-ØST

Vestfold, Buskerud og
Telemark
Leder og likepersonkontakt:
Jan Henrik Nymoen
jan.h.nymoen@usn.no
T: 33 33 11 94

Vestfold, Buskerud og
Telemark
Likepersonkontakt:
Hans Emil Møller-Hansen
h-moelle@online.no
T: 90 18 38 10

MOMENTUM VEST

Hordaland, Rogaland og
Sogn og Fjordane
Leder:
Elin Holen De Capitani
elin@accuratus.no
T: 99 01 66 92

Likepersonkontakt:
Marit Havre Nilssen
hnmarit@frisurf.no
T: 92 03 06 16

MOMENTUM MIDT-NORGE

Sør-Trøndelag, Nord-
Trøndelag, og Møre og
Romsdal
Leder og likepersonkontakt:
Tor Aalberg
toraal@hotmail.com
T: 46 63 06 42

Aust-Agder og Vest-Agder
Leder og likepersonkontakt:
Terje Tobias Finnsådal
ttfinsaadal@marnardal.com
T: 91 59 54 66

MOMENTUM NORD

Nordland, Troms og
Finnmark
Leder:
Jan-Henry Søberg
jan_henry48@hotmail.com
T: 91 32 65 70

Likepersonkontakt:
Per Meby
per@meby.no
T: 93 41 33 88

UTVALGSKONTAKTER

Likepersonutvalget
Arne Wilberg
Tlf.: 41 52 40 80
E-post: a-to-wil@online.no

IT & Studietutvalget
Kjetil Bragstad
Tlf.: 48 60 19 74
E-post: k.brag@online.no

Sports- og aktivitetutvalget
Geir Arne Hageland
Tlf.: 90 97 26 82
E-post: gah@funkibator.no

Samfunnspolitisk utvalg
Nils-Odd Tønnevold
Tlf.: 92 20 16 26
E-post: nils.tonnevold@
connectum.no

Momentumprisutvalget
Hans Emil Møller-Hansen
Tlf.: 90 18 38 10
E-post: h-moelle@online.no

Livsgledeutstillingsutvalget
Rune Søstuen
Tlf.: 95 96 52 42
E-post: runesostuen@
yahoo.no

Ny giv i retning av et samfunn for alle

Gjennom tiltak for universell utforming er mye gjort de senere årene her i landet for at helst alle – eldre og unge, funksjonshemmede og funksjonsfriske – skal kunne delta aktivt i samfunnslivet. Nå har myndighetene søkt ekstern rådgivning for å kunne videreføre uu-satsingen på smart vis.

På senvinteren utlyste Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir.) en anbuds-konkurranse for å finne en profesjonell aktør som kan bidra til å stake ut kursen videre.

Siden 2004 har Norge operert med tre handlingsplaner for universell utforming, og den siste av disse utløper i år. Dermed er det, forklarer Bufdir., behov for en vurdering av hva som videre bør skje.

En rapport i vente

I anbudsutlysningen gir direktoratet denne beskrivelsen av hva det er ute etter:

«Formålet med dette oppdraget er å få et solid kunnskapgrunnlag som kan bidra til å vurdere retning og omfang av innsats for arbeidet med universell utforming fremover.

Det skal utarbeides en rapport som oppsummerer relevant kunnskap på området universell utforming samt reddegjør for i hvilken grad regjeringens handlingsplaner støtter opp under politiske, faglige og juridiske mål, forutsetninger og forpliktelser. Videre er det et mål å undersøke hvorvidt handlingsplanen bidrar til å oppfylle Norges forpliktelser etter FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne.

Målet med kunnskapssammenstillingen er å få oppsummert relevant kunnskap om universell utforming. Evalueringen skal generere kunnskap om prosess og virkningene/resultatene av utvalgte tiltak og virkemidler. Rapporten skal også

Et eksempel. Når et fotgjengerfelt virker ekskluderende, fordi det har barrierer i form av brøytekanter på begge sider av veien, kan det ikke sies å være universelt utformet. Foto: FD

inneholde en anbefaling for det videre arbeidet med de inkluderte tiltakene samt eventuelt komme med forslag til andre tiltak.»

Tidsfristen for å bli tatt med i konkurransen ble satt til 9. mars. Senere er arbeidet med å plukke ut en vinner kommet i gang. Arbeidet med en rapport er ventet å ta syv måneder, og kontraktsverdien er anslått til halvannen million kroner.

Til fordel for mange ...

Universell utforming går ut på at nær sagt alt i samfunnet skal kunne være til nytte for flest mulig:

Bygninger kan ha ramper og heiser i tillegg til trapper; busser og trikker kan ha trinnløs ombordstigning/ombordkjøring for rullestoler og barnevogner; nettsider kan gi mulighet til å forstørre teksten; uteområder kan være godt forsynt med hvilebenker ...

Fra mange hold er det blitt understreket at universell utforming vil vise seg veldig nyttig for stadig flere – som følge av en både voksende og aldrende befolkning.

Hovedstyret i Momentum

KJETIL BRAGSTAD
Styreleder
k-brag@online.no
T: 48 60 19 74

MERETE LINDE-NIELSEN
Nestleder
kongsberg.vita1423@vita.no
T: 90 41 07 13

GEIR ARNE HAGELAND
Styremedlem/
økonomiansvarlig
gah@funkibator.no
T: 90 97 26 82

ARNE WILBERG
Styremedlem/
Likepersonkoordinator
a-to-wil@online.no
T: 41 52 40 80

KRISTIN HOLTER-SØRENSEN
Styremedlem
kriholtesor@hotmail.com
T: 99 71 97 56

ALF RICHARD KRAGGERUD
Varamedlem
alfrichard.kraggerud@bdm.no
T: 96 62 55 34

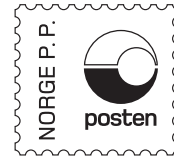

SILJE BJERGA NESLAND
Varamedlem
silje_ne@hotmail.com
T: 40 24 10 81

LIV KARIN SØSTUEN
Adm. sekretær
info@momentum.no
T: 47 02 10 94

Returadresse:
Momentum
pb. 49 Skøyen
0212 Oslo

ottobock.

WHY DO WE PUSH OURSELVES TO...

...score again and again?

Challenger.

"... Because it makes me complete."

www.ottobock.se

Sportsline. Whatever makes you complete.